

ТЕОРІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ

УДК 327.56 (47:477)

<https://doi.org/10.46869/2707-6776-2023-23-1>

Шергін С.О.

<https://orcid.org/0009-0000-5995-6945>

ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Стаття презентує політичний аналіз російсько-української війни у контексті актуальних проблем сучасних міжнародних відносин. Особливу увагу приділено розгляду причин і факторів війни в процесі трансформації сучасної міжнародної системи. Констатується, що причиною російсько-української війни є складний комплекс обставин і факторів, передусім конфліктогенність пострадянського простору та прагнення РФ відігравати роль домінуючої сили в цьому макрорегіоні. Зокрема, однією з головних причин є тоталітарний політичний режим, який вважає використання воєнної сили найефективнішим засобом геополітики. Розглядаються також американські дослідницькі концепції та політичні позиції «колективного Заходу» – США, ЄС і НАТО щодо війни в Україні. Багатостороння підтримка України та засудження держави-агресора більшістю країн світової спільноти перетворили російсько-українську війну на ключовий фактор глобальної політики. Підкреслюється, що перемога ліберально-демократичної більшості країн світу над агресивною тоталітарною державою не тільки можлива, але й здатна прискорити розв'язання нагальних міжнародних проблем.

Ключові слова: російсько-українська війна, великі держави, міжнародна система, міжнародна стабільність, міжнародна спільнота, геополітична конфронтація, світовий порядок, Європейський Союз, НАТО, США.

Серед інших життєво важливих проблем світової політики центральною стає агресивний виклик РФ світові з наміром змінити міжнародний порядок на свою користь. Від гібридних форм агресії до повномасштабного військового вторгнення – такою є еволюція російсько-української війни, що продовжується. Системне руйнування української економіки, величезні людські й матеріальні втрати дають об'єктивну підставу кваліфікувати війну як геноцид українського народу, а також реальну загрозу міжнародній безпеці. Прикметно, що світ навіть не уявляв руйнівних наслідків російської агресії, яка вплинула на всі сфери його діяльності. Здається, що цей феномен більш реалістичний за своєю сутністю, ніж апокаліптичні блокбастери Голівуду, в яких йдеться про всесвітній безлад внаслідок терористичних атак на США. Нині, коли жахливі реалії війни створюють нову політичну свідомість, демократичні країни світу починають визнавати зростання глобальної небезпеки і об'єднуються, щоб «не дозволити Пугіну безкарно зруйнувати світовий порядок» [1].

У наш час війна в Європі сприймається як політичний анахронізм, і навіть трагічні події на Балканах вважаються результатом нерозв'язаних проблем

Другої світової війни. У сучасній Європі не можуть згадати катастрофічних явищ, пов'язаних з бомбардуванням міст і селищ задля масового знищення цивільного населення. Отже, російська держава свідомо пішла на порушення державного суверенітету України, зневажаючи норми міжнародного і гуманітарного права, зокрема гарантії Будапештського меморандуму.

Міжетнічні збройні конфлікти і війни мають тривалу історію і соціально-політичну природу. Здебільшого вони зумовлені фазами етногенезу, в яких перебувають країни-нації. Наприклад, історія античної Греції багата на численні війни, в яких поліси, як квазі-державні утворення, намагались здобути геополітичну перевагу. Проте, греко-персидські війни не згуртували народи Греції в єдину державу, яка була поглинена Македонією, а згодом завойована Стародавнім Римом. Античний період державотворення був органічно пов'язаний з війнами колоніального типу та геноцидом окремих народів. В історичному контексті становлення, розвиток і занепад Римської імперії постійно супроводжувався загарбницькими війнами на її периферії.

Становлення європейських держав доби Середньовіччя також було переповнено війнами, під час яких вони перетворились на абсолютистські монархії та імперії. Новий і Новітній періоди всесвітньої історії позначені найбільш руйнівними міжетнічними війнами, які завершилися побудовою сучасного міжнародного порядку. Вестфальській, Віденській, Версальській, Ялтинсько-Потсдамській міжнародні порядки стали історичними міжнародними системами. У результаті історичної еволюції створилось середовище міжнародної системи зі своїми функціями та взаємодіями її складових. Культура мілітаризму відіграла у цей період надзвичайну роль – у політиці війна стала автоматичною реакцією на суттєві ускладнення відносин між державами. Відповідно, міжнародна система набула блокову структуру, а міжсистемна конфронтація: капіталізм–соціалізм сформувала біполярний світ. Існування біполярної міжнародної системи тривало до кінця 80-х – початку 90-х рр. XX ст. Розпад СРСР знаменував становлення Вашингтонської системи міжнародних відносин у форматі однополярного світу.

На початку XXI ст. підвалини міжнародної безпеки почали зазнавати асиметричних загроз – від міжнародного тероризму до радикального фундаменталізму, а також спроб великих держав змінити світовий порядок на свою користь. Рецидив «холодної війни» посилив нестабільність міжнародної системи, а численні регіональні конфлікти завадили спробам демократичних країн побудувати світовий порядок на засадах лібералізму. Якщо в добу міжсистемної конфронтації головним чинником міжнародної стабільності була ядерна біполярність, то її дифузія та становлення ядерної мультиполярності призвели до появи нових загроз і глобальної нестабільності. У цьому контексті російсько-українська війна не претендує на історичну унікальність. «Симфонія війни» – так найменував постбіполярний період у своїй монографії колишній міністр оборони США Р. Гейтс [2].

З одного боку, сучасний стан міжнародних відносин внаслідок російсько-української війни лише підтверджує відомі теорії щодо їх анархічної природи. З іншого, нові моделі міжнародного порядку не дають чіткого уявлення щодо евентуального припинення тотального суперництва та війн між державами. Абсолютної гармонії прийдешнього світу не констатує жодна теорія в галузі міжнародних відносин. Теорія і практика міжнародних відносин мають різні функціональні призначення, що робить абсурдним ототожнення наукового раціоналізму з політичною діяльністю. Втім, багато вчених-теоретиків звикли пристосовуватися до нормативних положень і правил, які формують державні діячі в галузі міжнародної політики. Дотримання принципів «політичної коректності» має ефект послаблення аналітичного і прогностичного потенціалу наукових досліджень. На думку британського політолога К. Буса, англо-американські теоретики періоду «холодної війни» не змогли опрацювати теорії майбутніх змін, які б інтерпретували проблеми прийдешнього світу. Тому деконструкція наукових парадигм в арсеналі теорії міжнародних відносин набуває важливого значення [3].

Масштабні війни мають потенцію корегувати концептуальне бачення політичної реальності. Так, закінчення Другої світової війни прискорило розвиток теорії міжнародних відносин, зокрема системного аналізу збройних конфліктів. Відомий постулат Карла фон Клаузевіца, який вважав війну «продовженням політики іншими засобами», з часом був доповнений численними науковими конструкціями. Дослідницька діяльність західних політологів поступово реалізувалась в окрему галузь соціально-політичної науки – *полемологію*. Концептуальні погляди на сутність війни були побудовані на засадах двох основних парадигм: політичного реалізму і політичного ідеалізму. Класичною стала формула засновника школи політичного реалізму Г. Моргентау – «в міжнародній політиці військова сила як загроза чи потенціал є найважливішим фактором, що забезпечує політичну могутність держави» [4, р. 29].

Досвід війни в Україні також спроможний зробити внесок в аналіз збройних конфліктів та процес їх регулювання. Реалістичне бачення сучасної війни не може не надавати силовому фактору пріоритетне місце. Реалісти з-поміж політиків і науковців вважають, що сильні держави діють відповідно до своїх можливостей, а слабкі роблять лише те, що дозволяє їм решта. До того ж стан міжнародних відносин визначається великими державами, а жертвами конфліктів стають слабкі країни. Ідеалістична парадигма світоустрою, яка передбачає мирні засоби вирішення міждержавних конфліктів, не витримує практичного іспиту. Однак, це не зменшує значення несилкових методів ведення міжнародної політики, так званої «м'якої сили».

Наразі, коли світ переповнений збройними конфліктами, дещо тривіальним виглядає визначення французького соціолога Р. Арона, що «відносини між націями розгортаються в тіні війни» [5, р. 18]. Функціональна особливість

сучасних міжнародних відносин полягає не в їхній природній конфліктності, а в евентуальній можливості перетворитися на стани національного виживання. Розвитку такого сценарію сприяє комплекс ризиків і загроз глобальній безпеці, пов'язаних з системною боротьбою великих держав за світові ресурси. За таких умов сучасна війна в Європі, спричинивши нову гонитву озброєнь, стала дієвим фактором глобальної нестабільності.

Російсько-українська війна має глибокі історичні коріння, а також складну етнополітичну та метафізичну природу. Екзистенціональний парадокс війни полягає в тому, що обидві країни слов'янського суперетносу стали на шлях геополітичної конфронтації. Формальні причини війни – це порушення територіальної цілісності України внаслідок збройної анексії Криму та військове вторгнення Росії в Україну. Російська інтервенція розширила зону бойових дій із застосуванням сучасної і, зокрема, забороненої міжнародними конвенціями зброї. Масовий терор, численні жертви та колосальні руйнування економічної інфраструктури України спричинили велику міграційну хвилю, яка поширилась на багато країн світу. Війна в Україні стала полігоном не тільки для випробування воєнних технологій, але й засобів інформаційного та соціокультурного впливу. Кремлівські очільники дійшли навіть до загроз застосування ядерної зброї проти України та держав-членів НАТО. Війна негативно вплинула на міжнародну, фінансово-економічну та екологічну системи і набула величезного масштабу в якості каталізатору в процесах перерозподілу глобального простору.

У цьому сенсі російсько-українська війна не просто геополітичне протистояння двох держав, а міжцивілізаційна конфронтація у формі воєнного зіткнення. Підтвердженням цієї характеристики є глобальний масштаб і різна цивілізаційна приналежність її учасників. У війні двох держав опосередковано беруть участь десятки, розташованих на різних континентах країн з різним типом цивілізації та рівнем економічного розвитку. Проте, відомий наратив С. Хантінгтон щодо «зіткнення цивілізацій» не є адекватною характеристикою російсько-української війни, яка стала небезпечним викликом демократичному світу. Річ у тім, що впродовж своєї історії тоталітарний устрій російської держави не тільки гальмував власний розвиток, але й увійшов у протиріччя із загальносвітовими процесами державотворення.

Тривала боротьба українського народу за політичну незалежність і національну ідентичність, що втілювалась у створення суверенної держави, завжди негативно сприймалась у Росії, котра вважала цей закономірний процес геополітичною загрозою для своєї національної безпеки. Український іредентизм постійно викликав негативну реакцію в російському політичному істеблшменті та суспільстві. В останніх указах російських президентів про стратегію національної безпеки зазначалось, що позиція Заходу щодо євразійського регіону «справляє негативний вплив на реалізацію російських

національних інтересів». Євроатлантичний вектор зовнішньої політики України також розглядається як «зовнішня загроза» [6].

Закономірними є питання чи є війна між двома близькими за етнічною приналежністю народами неминучим явищем і як вона трансформувалась у міжнародно-політичну кризу XXI століття? Очевидно, що, розпад СРСР став визначальним чинником геополітичних пертурбацій на пострадянському просторі і спричинив багато локальних конфліктів на міжетнічному і міжконфесійному рівнях. Водночас залежність колишніх республік СРСР від єдиного центру трансформувалась у нову геополітичну реальність, основним критерієм якої стала здатність забезпечувати економічний розвиток і національну безпеку.

Причиною російсько-української війни є складний комплекс обставин і факторів, серед яких необхідно відзначити конфліктогенність пострадянського простору та прагнення РФ відігравати роль домінуючої сили в цьому макрореґіоні. Однією з головних причин є тоталітарний путінський режим, який вважає використання воєнної сили найефективнішим засобом геополітики. Має значення і відсутність в Росії дієздатних громадських інститутів, тому війна сприймається суспільством як інструмент державної політики. Дались взнаки і розрахунки Москви на суттєву різницю військового і економічного потенціалів двох держав. Відомо, що в початковій фазі збройного конфлікту Україні довелося практично самотужки протистояти агресії північного сусіда. ***Отже, формула міждержавної війни, що визначає її зміст і мету для України – це національно-визвольна боротьба.***

Сучасна політична наука не дає однозначної кваліфікації причин міжнародних конфліктів. Кожний конфлікт має своє походження та специфіку, що не виключає наявності універсальних характеристик і закономірностей їхнього виникнення та розвитку. Характерними для нашого часу стали так звані «конфлікти ідентичності», що притаманні близьким в етнічному та культурному відношенні народам. Наприклад, воєнні експерти стверджують, що збройні конфлікти між державами змінили свій характер і зміст, ставши здебільшого «гібридними» та «комбінованими» [7; 8].

Військові конфлікти закономірно викликають міжнародну реакцію, передусім у формі політичної і військової допомоги жертві агресії. Багатостороння підтримка України та засудження держави-агресора з боку переважної більшості країн світової спільноти зробили російсько-українську війну головним чинником глобальної політики. Політична конфронтація між країною-агресором і «колективним Заходом», тобто членами ЄС і НАТО, створила ситуацію, яка нагадує міжсистемне протистояння часів «холодної війни». Політична ізоляція, міжнародні санкції і рішення більшості країн світу про кримінальну відповідальність воєнно-політичного кур'єництва РФ сприяло зростанню принципових розбіжностей в концептуальному баченні та практичних підходах до міжнародної політики. Разом з тим можна

констатувати, що в світовому політичному істеблїшментї формується ситуація стратегїчної невизначеностї щодо процедури й механїзмів розв'язання нагальних проблем забезпечення миру та мїжнародної безпеки. Свїдченням цього є голосування за прийняття Резолюцїй в ГА ООН, яке виявило вїдсутнїсть консенсусу щодо оцїнки злочинних дїй РФ в Україні [9; 10; 11].

їснує полїтичний наратив, що захїднї країни вїдчувають стурбованїсть з приводу можливої дезїнтеграцїї РФ і полїтичного хаосу на території ядерної держави. Суперечливї подїї на теренах Росїї свїдчать, що путїнський режим виявляє полїтичну слабкїсть у забезпеченнї внутрїшньої стабїльностї. Це додатково може впливати на позицїю Заходу щодо шляхїв і засобїв забезпечення загального миру в Європї. Водночас «єдина наддержава» спрямовує зовнїшньополїтичну стратегїю на консолїдацїю своїх партнерїв у межах НАТО. Головною метою Вашингтона є створення належних полїтичних умов для здїйснення спїльної і бїльш ефективної стратегїї, зокрема у сферї мїжнародної безпеки, де антиросїйський фактор вїдїгравав би об'єднуючу для захїдних держав роль.

Домїнування США в антиросїйськїї коалїцїї є об'єктивним чинником мїжнародного процесу. Загальна перевага США в усїх сферах глобальної конкуренцїї є очевидною і залишається на невизначений перїод часу. Отож їншї великї держави не спроможнї конвертувати свої економїчнї і науково-технологїчнї ресурси у вїськово-стратегїчний потенцїал так ефективно як це роблять США. Жодний глобальний гравець не здатний кинути стратегїчний виклик американськїї державї, тому в досяжному майбутньому США залишаються домїнантим актором мїжнародного порядку. Патрїарх американської геополїтики Г. Кїссїнджер зазначав, що «жодна з країн не зїграла бїльш значної ролї у формуваннї сучасного свїтопорядку, нїж США, якї нїколи не виявляли нерїшучїсть щодо участї в ньому» [12, р. 30, 234].

Дане твердження є вагомим аргументом у тривалїй дискусїї щодо потенцїйного актора свїтового порядку, здатного забезпечити мїжнародно-полїтичну стабїльнїсть. Нинї можливостї побудови свїтового порядку на умовах лїбералїзму виглядають дуже проблематичними – агресивна стратегїя РФ щодо демократичних держав свїту та їнтервенцїя в Україну зруїнували його фундаментальнї засади. У цїлому захїдна експертна спїльнота доволї невизначено ставиться до приїдешнього свїтового устрою. Деякї американськї аналїтики вважають, що «збройне вторгнення Росїї в Україну пїдїрвало основи лїберального свїтового порядку» [13].

Таку думку подїляє чимало американських дослїдникїв, якї вважають недоцїльним зволїкати з рїшенням надати Українї надїйнї гарантїї безпеки. Наприклад, полїтична оглядачка щотижневика «The Atlantic» А. Епплбаум зазначила напередоднї самїту НАТО у Вїльнюсї, що «свїт змїнився і дедалї бїльш країн погоджуються з їдеєю повномасштабного членства України в Альянсї». На її думку, «не можна залишати Україну в сирїй зонї без безпекових

гарантій з боку Заходу». Також був відзначений момент «зволікання американського уряду з підтримкою України через побоювання втягнути солдат США у війну» [14].

Така позиція деяких країн Заходу обумовлена міркуваннями їхніх політичних діячів стосовно глобальної небезпеки у випадку поразки путінського режиму в російсько-українській війні. Тоді крах чинного режиму стане передумовою складних політичних пертурбацій, зокрема непрогнозованих наслідків боротьби за збереження центральної влади в державі. Пов'язана з цим проблема забезпечення контролю за ядерною зброєю неминуче стане головною у цій боротьбі. Отже, відсутність реальних гарантій з боку потенційної влади у Москві в галузі забезпечення режимів міжнародної безпеки робить позиції країн Заходу щодо вступу України в НАТО неоднозначними. Певним чином цьому сприяє намагання Кремля посягти розбіжності всередині НАТО та між Україною і НАТО [15; 16].

Не буде перебільшенням вважати, що стратегія Вашингтона в галузі забезпечення глобальної стабільності є прикладом для країн-членів НАТО та політичним сигналом для решти міжнародних акторів. Всебічна підтримка України для здійснення ефективної протидії російській агресії потребує консолідації усіх миролюбних і демократичних країн світу. Своєчасне усвідомлення реалістичної парадигми забезпечення всебічного миру є важливим чинником стабільного політичного й сталого економічного розвитку на глобальному рівні. Подальший розвиток конфронтаційних подій буде обумовлений воєнно-політичними факторами за участю міжнародної спільноти, насамперед глобальних гравців. Побудова міжнародного порядку на засадах лібералізму та взаємозалежності в умовах блокової конфронтації уявляється неможливою. Реалізація цього проєкту є припустимою в евентуальній площині, передусім за умов досягнення міжнародного миру.

У структурному вимірі сучасний світ є плюралістичним, тобто таким, що складається з багатьох держав, які мають неоднакові цивілізаційні параметри і політичні орієнтації. У цьому сенсі світ не є одним «великим Заходом», оскільки кожна країна намагається прокласти власний шлях до демократичних цінностей та ринкової економіки. Історичний досвід засвідчує, що перебудувати світ на притаманних західній цивілізації принципах раціоналізму та універсалізму практично неможливо і навіть небезпечно. Світоглядна криза та формування нової політичної свідомості підриває фундаментальну віру в те, що світова цивілізація рухається в «правильному напрямку» [17, с. 745-746].

Не останню роль у цих соціальних перетвореннях відіграє Росія, політичний клас якої вважає її «особливою цивілізацією». Антитезою даного судження є зовнішньополітична поведінка країни-агресора та катастрофічне падіння її міжнародного авторитету. Багато хто з очільників країн світу переконались, що міжнародний тероризм не зникає після ліквідації його головних лідерів. Агресивна політика та варварські дії стосовно України в усіх можливих проявах

красномовно свідчать про сутність і якість сучасної російської цивілізації. Колоніальні методи у формі застосування масового насилля, економічного пограбування та інформаційної війни далеко не повною мірою складають арсенал російської глобальної політики.

Доречно згадати, що людська спільнота у формі держави на всіх етапах історичного розвитку використовувала різні форми зовнішнього насилля та збройної конфронтації для досягнення політичних цілей. Державна політика та суспільна практика фактично не існували без використання насильницьких дій – лише масштаби і форми цього явища різнилися між собою. Опрацьовуючи питання щодо доцільності спротиву злу насиллям, релігійний філософ І. Ільїн зазначав, що «...зовнішнє насилля виявляє зло і закріплює його дію, але застосування фізичної сили у боротьбі зі злом є можливим і небезглуздим» [18, с. 36, 69].

Заради об'єктивності варто зазначити, що виправданню війни як прояву народного «героїзму» або «звитяги» в російській філософії та політичній думці відводиться чимало місця. Втім, сучасні реалії переконливо свідчать про абсолютне зло агресивної війни, яке не піддається жодним виправданням не залежно від мотивів і причин. Війна не має нічого спільного з процесом мирного створення: її дійсні прояви – це вбивство людей і руйнування матеріальної та духовної культури людства. Припинення агресивної війни цілком імовірно під загальним тиском і колективним примусом впливових світових держав – *major powers*. Російський «дракон» має бути підданий пацифікації до повної відмови від імперських амбіцій та хворобливої агресивності. Інакше він буде потенційною загрозою для всесвітнього миру, зокрема спільноти демократичних держав. Питання розвитку України повинен вирішувати її народ і в жодному випадку не держава-агресор.

Загарбницька війна в Україні є фатальною помилкою путінського режиму та жахливим злочином проти людяності, що назавжди залишиться в аналах всесвітньої історії. Міф про Росію як миролюбну державу остаточно розвіяний, і це стане гіркою реальністю для її населення. Імідж і міжнародний авторитет держави-агресора є несумісним з її довоєнним статусом і перебуванням у впливових міжнародних організаціях. Реконструкція фундаментальних основ російської державності стане складною справою для її політичного класу та простого народу. Наступним поколінням росіян так чи інакше доведеться навчатись на власних помилках, щоб не бути народом, який нездатний вивчати уроки історії. В історичній пам'яті українського народу і мабуть багатьох інших народів пострадянського простору війна на теренах України залишиться як нагадування про жахливе явище, яке змінило їхні життя і долю.

У прикінцевих висновках доцільно зазначити:

- російсько-українська війна за своїми масштабами, кількістю безпосередніх і опосередкованих учасників, реальних і потенційних наслідків має глобальне значення.

- перемога ліберально-демократичного світу над агресивною тоталітарною державою не тільки можлива, але й здатна прискорити розв'язання нагальних міжнародних проблем;
- масштабна війна у сучасній Європі загрожує вільному розвитку демократичних держав та заважає виконанню багатьох складних завдань, які постали перед країнами світу, незалежно від їх цивілізаційної приналежності;
- продовження геополітичного протистояння світових центрів сили має шанси трансформуватися на глобальну конфронтацію, що сприятиме подальшій мілітаризації міжнародного життя;
- глобальний безлад спроможний призвести до загострення існуючих протиріч у міжнародно-політичній, соціально-економічній та екологічній сферах у глобальному масштабі;
- імперативи загального виживання потребують побудови міжнародної системи, що орієнтується на мирне співіснування різних етнополітичних і соціокультурних утворень у форматі глобальної спільноти;
- результати сучасних футурологічних досліджень дають підставу вважати, що актуальні проблеми глобального розвитку: збереження планетарної екосистеми, припинення безперервного економічного зростання, заборона розповсюдження ядерної зброї тощо набули критичного характеру і потребують невідкладного розв'язання.

Список використаних джерел та літератури

1. History Being Made in Vilnius. President Biden to Benefit from NATO Summit No Less than Ukraine. *European Pravda*. 4 July, 2023. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2023/07/4/7164978/>
2. Gates R. Exercise of Power: American Failures, Successes, and a New Path Forward in the Post-Cold War World. N.Y.: A. Knopf, 2020. 464 p.
3. International Relations Theory Today. Ed. by Ken Booth & Toni Erskine. 2nd ed. Cambridge: Polity Press, 2016. 347 p.
4. Morgenthau H. Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace. 3rd edition. N.Y.: Alfred A. Knopf, 1963. 630 p.
5. Aron P. Paix et Guerre entre les nations. Paris: Colmann-Levy, 1966. 794 p.
6. Указ Президента Российской Федерации от 31 декабря 2015 года № 683 «О Стратегии национальной безопасности Российской Федерации». URL: <http://www.rg.ru/2015/12/31/nac-bezopasnost-site-dok.html>
7. Rác A. Russia's Hybrid War in Ukraine: Breaking the Enemy's Ability to Resist. *The Finnish Institute of International Affairs*. 2015. URL: http://www.fiaa.fi/en/publication/514/russia_s_hybrid_war_in_ukraine/
8. Hoffman F. Conflict in the 21 st Century: The Rise of Hybrid War. Arlington: Potomac Institute for Policy Strategies, 2007. 72 p.
9. Генасамблея ООН засудила вторгнення Росії і закликала негайно вивести війська з України. *Європейська правда*. 2 березня, 2022. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2022/03/2/7135096/>

10. Зеленський наполягає на ухваленні резолюції Генасамблеї ООН на підтримку спецтрибуналу. *Європейська правда*. 3 березня, 2023. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/03/3/7157326/>
11. Україна анонсувала голосування в ООН за спецтрибунал щодо агресії Росії. *Українська правда*. 12 січня, 2023. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/01/12/7384644/>
12. Kissinger H. *World Order*. N.Y.: Penguin Press, 2014. 432 p.
13. Applebaum A. There Is No Liberal World Order. *The Atlantic*. March 31, 2022.
14. Applebaum A. Multilateral Man is More Powerful Than Putin Realized. *The Atlantic*. July 4, 2023.
15. Russian Offensive Campaign Assessment. *Interfax-Україна*. July 21, 2023. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/924396.html>
16. Skrypchenko M. Ukraine's slow counteroffensive is wake up call for the West. *Atlantic Council*. August 7, 2023. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/ukraines-slow-counteroffensive-is-a-wake-up-call-for-the-west/>
17. Осборн Р. Цивілізація. Новая история Западного мира. Пер. с англ. М. Колопотина. М.: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2008. 764 с.
18. Ильин И. А. Путь к очевидности. М.: Республика, 1993. 431 с.

References

1. History Being Made in Vilnius. President Biden to Benefit from NATO Summit No Less than Ukraine. (2023, 4 July). *European Pravda*. [Online]. Available from: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/07/4/7164978/> [In English].
2. Gates, R. (2020). *Exercise of Power: American Failures, Successes, and a New Path Forward in the Post-Cold War World*. N.Y.: A. Knopf. [In English].
3. Booth, K. & Erskine, T. (eds) (2016). *International Relations Theory Today*. 2nd ed. Cambridge: Polity Press. [In English].
4. Morgenthau, H. (1963). *Politics among Nations. The Struggle for Power and Peace*. 3rd edition. N.Y.: Alfred A. Knopf. [In English].
5. Aron, P. (1966). *Paix et Guerre entre les nations*. Paris: Colmann-Levy. [In French].
6. Ukaz Prezidenta Rossiyskoy Federatsii ot 31 dekabrya 2015 goda № 683 "O Strategii natsional'noy bezopasnosti Rossiyskoy Federatsii". [Online]. Available from: <http://www.rg.ru/2015/12/31/nac-bezopasnost-site-dok.html> [In Russian].
7. Rácz, A. (2015). Russia's Hybrid War in Ukraine: Breaking the Enemy's Ability to Resist. *The Finnish Institute of International Affairs*. [Online]. Available from: http://www.fiia.fi/en/publication/514/russia_s_hybrid_war_in_ukraine/ [In English].
8. Hoffman, F. (2007). *Conflict in the 21 st Century: The Rise of Hybrid War*. Arlington: Potomac Institute for Policy Strategies. [In English].
9. Henasambleya OON zasudyala vtorhennyya Rosiyi i zaklykala nehayno vyvesty viys'ka z Ukrayiny. (2022, 2 bereznya). *Yevropeys'ka pravda*. [Online]. Available from: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/2/7135096/> [In Ukrainian].
10. Zelens'kyu napolyahaye na ukhvalenni rezolyutsiyi Henasambleyi OON na pidtrymku spetstrybunalu. (2023, 3 bereznya). *Yevropeys'ka pravda*. [Online]. Available from: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/03/3/7157326/> [In Ukrainian].
11. Ukrayina anonсувала holosuvannya v OON za spetstrybunal shchodo ahresiyi Rosiyi. (2023, 12 sichnya). *Ukrayins'ka pravda*. [Online]. Available from: <https://www.pravda.com.ua/news/2023/01/12/7384644/> [In Ukrainian].
12. Kissinger, H. (2014). *World Order*. N.Y.: Penguin Press. [In English].
13. Applebaum, A. (2022). There Is No Liberal World Order. *The Atlantic*. March 31. [In English].
14. Applebaum, A. (2023). Multilateral Man is More Powerful Than Putin Realized. *The Atlantic*. July 4. [In English].

15. Russian Offensive Campaign Assessment. (2023, July 21). *Interfax-Ukraine*. [Online]. Available from: URL: <https://interfax.com.ua/news/general/924396.html> [In English].
16. Skrypchenko, M. (2023). Ukraine's slow counteroffensive is wake up call for the West. *Atlantic Council*. August 7. [Online]. Available from: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/ukraines-slow-counteroffensive-is-a-wake-up-call-for-the-west/> [In English].
17. Osborn, R. (2008). *Tsivilizatsiya. Novaya istoriya Zapadnogo mira*. Moskva: AST MOSKVA: KHRANITEL'. [In Russian].
18. П'ін, І.А. (1993). *Put' k ochevidnosti*. Moskva: Respublika. [In Russian].

Shergin S. Political Phenomenon of the Russia-Ukraine War.

The article presents political analyses of the Russia-Ukraine war in the context of actual problems of contemporary international relations. The main attention is paid to political and historical aspects of the war within the process of international system's transformation. It's noted that the main reason of the Russia-Ukraine war is a complicated complex of circumstances and factors, first of all a conflict nature of post-soviet space and the Russia's striving to be the dominant power in this macro region. Moreover, one of the principal reasons is totalitarian political regime that considers the application of armed forces as the most effective means of geopolitics. Furthermore, American research concepts and political positions of the "Collective West" – USA EU and NATO country-members on the war in Ukraine have been considered. Multilateral support of Ukraine and condemnation of the aggressor-state by the most counties of international community converted the Russia-Ukraine war into the core factor of global politics. It is emphasized that the victory of liberal democracy world over aggressive and totalitarian state not only possible but would contribute to resolve the urgent global problems.

Keywords: *Russia-Ukraine war, major powers, international system, international stability, international community, geopolitical confrontation, world order, European Union, NATO, USA.*